

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЇВНОГО МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ДИЗАЙНУ

POPULARIZATION OF UKRAINIAN NAIVE ART BY MEANS OF MULTIMEDIA DESIGN

УДК 75.059 (477)+74

DOI: 10.31500/2309-8155.24.2024.318909

Ігор Шалінський

Кандидат мистецтвознавства, старший дослідник,
заступник директора з науково-грантових програм,
Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України

Ihor Shalinskyi

Ph.D. in Art Studies, Senior Researcher, Deputy Director
for Academic and Grant Programs, Modern Art Research
Institute of the National Academy of Arts of Ukraine

email: amuigor@gmail.comorcid.org/0000-0001-5366-5979

Анотація. Наївне мистецтво є однією з вагомих частин українського образотворчого мистецтва та останні десятиліття приковує увагу не лише науковців та колекціонерів. Питання популяризації творів наївного мистецтва для широких верств суспільства в Україні та за кордоном маловивчене. Стаття зосереджує увагу на прикладах актуалізації та популяризації відомих майстрів українського наївного живопису різними засобами мультимедійного дизайну. Метою статті є аналіз прикладів поєднання традиційних способів популяризації образотворчого мистецтва (виставок, конференцій, фестивалів, кінофільмів) із новітніми технологіями та засобами мультимедійного дизайну. Визначено, що шляхи популяризації авторів наївного мистецтва засобами мультимедійного дизайну базуються переважно на використанні відео, анімаційних й 3D-технологій (художні, документальні, анімаційні фільми, 3D-галереї виставок тощо); часто існує також поєднання на виставках звукових рядів, відеорядів, засобів створення віртуальної реальності тощо. Позитивними є традиційні засоби популяризації наївного мистецтва: конференції, дискусії, виставки, мистецькі проекти, майстер-класи, до яких частково залучаються засоби мультимедійного дизайну (презентації, відеоролики, інфографіки тощо). Відзначаємо, що твори наївного живопису практично не використовуються для створення комп'ютерних ігор, а така ініціатива дала б ширше залучення дитячої та юнацької аудиторії.

Ключові слова: наївний живопис, мультимедіа, мультимедійний дизайн, образотворче мистецтво, творчість Марії Примаченко.

Постановка проблеми. Питання популяризації українського мистецтва останні два роки є невід'ємною і необхідною складовою загальної тенденції в культурній політиці держави як для внутрішнього, так і для зовнішнього споживача. Поглиблення усвідомлення унікальності вітчизняного візуального мистецтва, спровоковане російською агресією, спричиняє не лише актуалізацію виставкової діяльності за кордоном, яка представляє найкращі зразки українського образотворчого

мистецтва, але й пошуки сучасних засобів популяризації таких творів. Велика кількість унікальних вітчизняних творів наївного малярства зумовлює необхідність аналізу шляхів популяризації таких робіт засобами мультимедійного дизайну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впровадження мультимедійного дизайну у контекст популяризації українського мистецтва піднімаються в наукових джерелах рідко. Отже, проблематика цієї розвідки ще не мала широкого наукового

висвітлення в українському науковому просторі. Предметом дослідження статті стали засоби мультимедійного дизайну у контексті популяризації українського наївного малярства, тому важливим були деякі аспекти, які висвітлені у розвідці О. Паско та М. Чернікова [9] щодо напрямів розвитку мультимедійного дизайну в Україні. Окремо також звернемо увагу на статтю С. Пилипенко і Л. Сухіх «Медійний простір виміру сучасної культури», адже вона узагальнює певні аспекти щодо включення засобів мультимедіа в контекст сучасної культури [10].

У статті зосереджено увагу на представленні елементами мультимедійного дизайну відомої майстрині Марії Примаченко, тому використано публікації інформаційного характеру [1; 2; 4; 6; 11; 12]. Щодо популяризації творчості Никифора Дровняка засобами мультимедіа ми звернулися до інформації з повідомлення П. Лози [3]. Для розуміння світової та вітчизняної тенденції у засобах популяризації наївного мистецтва використано інформацію з різних інтернет-джерел [5; 7; 8; 12; 13].

Мета статті — аналіз шляхів популяризації народного наївного малярства України з використанням широких можливостей мультимедійного дизайну на прикладі вже існуючих мистецьких проєктів.

Виклад основного матеріалу. Цифровий формат зумовив нові особливі можливості мистецтва і уможливив специфічні способи фіксації, сприйняття і переживання культурних феноменів за допомогою медіатехнологій, що загалом змінило формат сприймання та представлення «класичних» практик мистецтва і культури [10, с. 110]. Вважаємо мультимедійний формат для популяризації здобутків вітчизняного образотворчого мистецтва актуальним. Різноманітні медіаформати (зображення, звук, відео, анімацію та інтерактивність) є прекрасними додатковими засобами залучити до ознайомлення з українським образотворчим мистецтвом найширше коло глядачів. Якщо авангард чи іконопис вимагає від реципієнта певного інтелектуального багажу для їх сприймання, то наївне мистецтво зрозуміле та близьке суттєво більшому колу суспільства.

Наївне мистецтво вдало поєднує іронію, гумор, певну ліричність у сюжетах, часто у ньому присутнє своєрідне дитяче світобачення, що робить автора цілком вільним від академічних засад. Тому поєднання засобів мультимедійного дизайну та творів наївного

мистецтва у різних варіантах є чи не найперспективнішим шляхом популяризації цього напряму образотворчого мистецтва України сьогодні. О. Пасько та М. Черніков зазначають: «Сьогодні мультимедійний дизайн відкриває широкі можливості для розвитку творчої та інформаційної сфери, включаючи веб-дизайн, рекламу, маркетинг, геймдев, анімацію, відео, програмне забезпечення, віртуальну та доповнену реальність, інфографіку та інше. Застосування новітніх технологій та тенденцій у мультимедійному дизайні стає все більш актуальним у зв'язку зі швидким розвитком інформаційних технологій та зміною потреб споживачів» [9, с. 360].

Комунікативний ефект мультимедійного дизайну є одним з найпотужніших засобів для представлення твору образотворчого мистецтва глядачу у різних варіантах, адже мультимедійний дизайн поєднує різні форми візуальних, аудіо- та інших медіаформатів. Це перспективний та популярний напрямок комунікативного дизайну, що одночасно поєднує різні засоби представлення інформації. Ми намагатимемося зрозуміти та проаналізувати сукупність прийомів, методів та способів збору, накопичення, обробки, зберігання, передачі та продукування аудіовізуальної, текстової, графічної інформації у вже здійснених проєктах про наївне мистецтво в умовах інтерактивної взаємодії користувача з їх інформаційною системою. Звернемо увагу на особливості візуально-звукового ряду, відзначимо сукупність різних засобів подачі різних творів та митців наївного мистецтва. Створення ефективного комунікаційного напряму для популяризації наївного мистецтва України через поєднання різних медіаформатів (відео, аудіо, графіка, текст) можна вважати важливим завданням українського дизайну та мистецтвознавства. Кінцевим продуктом такої колаборації можуть бути фільми, мультфільми, кліпи, вебсайти, презентації, ігри, виставки з мультимедійним контентом, музеї та інші проєкти.

Серед багатьох відомих у світі майстрів українського наївного малярства є такі постаті, як К. Білокур, М. Примаченко, Г. Собачко-Шостак, І. Сколоздра, О. Доріченко, Г. Ксьонз, М. Малярчук, П. Плитка-Горицвіт, П. Райко та інші. У кожного з них власна і неповторна манера виконання, свій колорит та декоративність тощо. Однак для загалу багато хто з них досі є маловідомим. Тому ми хочемо проаналізувати основні позитивні при-

клади популяризації українського наївного мистецтва засобами сучасного мультимедійного дизайну.

Більшість митців, яких відносять до наївного мистецтва, мали та мають доволі складні долі, тому їх біографії можуть бути основою для створення сценаріїв захопливих художніх, анімаційних та документальних фільмів. Якщо говорити про світовий досвід популяризації наївного мистецтва засобами мультимедійного дизайну та кіно, то, до прикладу, цікавим є зразок просування творчості найвідомішого французького митця Анрі Русо, який мав значний вплив на розвиток авангардних течій ХХ століття. Лише за останні два десятиліття про нього було створено декілька фільмів та кліпів. Оригінально висвітлено особу митця у документальному фільмі «Митник Русо, або Народження примітивізму» («Le douanier Rousseau, ou l'écllosion moderne») 2016 року, режисер Ніколя Отман (Nicolas Autheman). Включено епізод про художника у телесеріал «Геній» (2018). У другому сезоні серіалу, який присвячений одному з найвпливовіших художників ХХ століття Пабло Пікасо у шостій серії розповідається про знайомство Пікасо з Анрі Русо. За сюжетом серіалу, Пікасо побачив картину Русо в крамниці у Франції та купив за п'ять франків, а згодом влаштував вечірку на честь митця, адже спільнота його не приймали через примітивний спосіб зображення дійсності.

2018 року оригінально переосмислив картину цього митця відомий кутюр'є Kenzo. Модельєр у промоційному ролику колекції «La Collection Memento» перетворив частину з картин Анрі Русо на ігрову комп'ютерну графіку. У кліпі режисера Томаса Траума джунглі з картини Русо «Сон» ожили, два digital-аватари досліджують ландшафт довкола себе у новій колекції бренду. Тут мусимо вказати, що картина надихнула не лише на кліп, а й на усю колекцію, адже засновник Kenzo Кензо Такада був вражений емоційністю та загадковістю картини, коли вперше побачив її у Луврі 50 років тому [7].

В цьому контексті варто згадати й інші вдалі художні фільми про митців наївного мистецтва, адже формат фільму дозволяє суттєво розширити комунікативний простір, включити різноманітні комп'ютерні спецефекти та познайомити широке коло суспільства з тією чи іншою персоналією. Мод Льюїс мала складну долю, але наївний живопис зробив її однією з найвідоміших художниць Канади. У Канаді існує цілий музей художниці в гале-

реї Нової Шотландії (55 картин Льюїс, зокрема й головне її досягнення — малесенький розписаний будиночок, який цілком помістився в одну з кімнат) [5]. Захопливий художній фільм режисера Ейслінга Волша за мотивами біографії художниці «Моді» (2016) отримав численні призи, схвальні відгуки критики, а головна акторка Салі Гокінс надзвичайно вдало перевтілилася у свою героїню.

Не менш прикметною є спроба польських кінематографістів показати останні роки життя відомого польсько-українського художника-примітивіста Никифора Дровняка. Він визнаний одним із найцікавіших художників-примітивістів, а його твори експонувалися в Італії, Бельгії, Англії, Швейцарії, США, Бразилії, Ізраїлі, Югославії, Чехословаччині, багатьох містах Польщі. В Польщі у 2004 році знято динамічний та водночас філософський художній фільм «Мój Nikifor» режисера Кшиштофа Краузе. Додамо також принагідно, що про цього художника у 2020 році учасники лемківського дитячого колективу «Чижики» з Вроцлава створили ляльковий мультик з використанням леґо-іграшок та відеоарту. Діти зазначають: «Це — історія про його важке життя, переселення та повернення в гори, а також про повагу до людей, незалежно від їхнього походження, про терпимість до слабких та впевненість у собі» [3].

Говорячи про мультфільми, де є синтез народного мистецтва та мультимедіа дизайну, варто відзначити кілька вдалих українських проєктів останнього десятиліття. Мультсеріал «Дивосвіт» (2021), що створений за мотивами художніх образів Марії Примаченко, спрямований на популяризацію творчої спадщини художниці. Позитивно відзначимо професійний підхід до відтворення образів мисткині, адже автори показали не тільки її візуальний стиль, а й емоційну атмосферу творів. Анімація захоплює позитивним та веселим настроєм, що передає глядачам загальний посил більшості картин Примаченко. Герої мультфільму загалом майже повністю повторюють свій оригінальний прототип із картин, але є й такі, яких дещо змінили, а також намалювали нових персонажів. Тому чудернацькі звірі, казкові птахи, дивні лісові створіння оживають у мультфільмі й розкривають неповторний світ Марії Примаченко. До творчої команди цього анімаційного проєкту долучилися: режисерка Марина Медвідь, аніматор Михайло

Титов, сценаристка Марина Меднікова, композитор Петро Тихонов, продюсер Євген Татарінов, а також відомий український художник-постановник Едуард Кирич. Для 10-хвилинної серії вручну зробили понад 4000 малюнків [6].

Це не перша спроба популяризувати образи мисткині засобами анімації Едуарда Кирича. Анімаційний фільм «Літа мої» (2013) режисера Володимира Гончарова за мотивами живопису Марії Примаченко розповідає про біографію мисткині у персонажах з творів народної художниці. Фактично це алегорія життя художниці, де її «літа» в образах дівчат, простих селян, її земляків, улюблений Золотий Лев та інші йдуть до своєї мами Марії на день народження. Фільм дає можливість черговий раз зрозуміти найголовніший мотив творів Марії Примаченко — перемогу добра над злом. Нагадаємо, що творчість цієї мисткині внесли до Всесвітньої енциклопедії мистецтва, а ЮНЕСКО оголосило 2009 рік — роком Марії Примаченко, її творами у свій час захоплювалися Пікасо та Шагал, а виставки організовували по всьому світу.

Ще однією формою популяризації творчості художниці є мультимедійний шоу. Цьогоріч у Національному музеї декоративного мистецтва України представили перше мультимедійне шоу «Примаченко. Рік дракона». Проект створений до 115-ї річниці від дня народження мисткині. Анонс події вказував: «Понад 20 картин Марії Примаченко з музейної колекції “оживуть” під супровід відомого музичного колективу “ДахаБраха”, а персонажі фантастичного примаченківського світу стануть рухливими та схожими на казкових героїв» [1]. Такий спосіб промоції творчого спадку художниці й українського наївного мистецтва загалом із залученням популярних виконавців та новітніх технологій тривимірної анімації досягнув головної мети проекту — популяризувати твори Марії Примаченко серед дітей та молоді. Вважаємо, що саме завдяки засобам новітніх технологій вдається зробити його привабливим, близьким та зрозумілим юній аудиторії українців.

У серпні 2024 року у Львові відкрилася масштабна виставка майстрині «Заповідаю любов. Марія Примаченко» в Національному музеї імені Андрея Шептицького, де також доволі широко використано мультимедійний контент (відео, аудіо). Відвідувачі зауважують: «Окрім легендарної

вишиваної сорочки, яку Марія Примаченко створила власноруч, на виставці представили понад 80 творів, включно з п'ятьма її роботами з фондів Національного музею у Львові, а також рідкісними творами з приватної колекції родини Понамарчуків. Родзинкою є ілюстрації до дитячих книжок авторства мисткині та мультимедійна зала з відео-й аудіоматеріалами, які надав Укркіноархів» [12]. В одному із залів можна переглянути документальні фільми за участю мисткині. Транслюють відеофрагменти з документальних фільмів про Марію Примаченко «Створ своє серце» та «Федір Примаченко. Колесо». Ці кінострічки взяті з фондів Центрального державного аудіовізуального та електронного архіву у Києві.

Третя зала проекту має назву «Поліський сад». Тут можна побачити не тільки картини художниці з рослинними мотивами, але й відчутти запах живих квітів. Аромати линуть від створеного посеред залу за мотивами творів художниці справжнього квітника. У іншому залі можна почути голоси її дивовижних звірів. Крім того, на виставці діє майданчик для творчих практик, де юні й дорослі відвідувачі мають змогу спробувати себе в ролі художників.

Тут також пригадаємо львівську подію минулого року, коли було анонсовано відкриття Музею наївного мистецтва, де б експонувалися твори таких видатних художників, як Марія Примаченко та Никифор Дровняк. Ініціатива створення такого музею належить благодійному фонду «Петра», а допомагати-муть у її реалізації Львівська ОВА, Львівська обласна рада та Національний музей народної архітектури та побуту України [2]. Маємо надію, що він буде спланований цікаво та з використанням широких можливостей мультимедійного дизайну.

Варто відзначити, що багато творів Примаченко оцифровано і виставлено в інтернеті. Зокрема, сайт wikiart.org пропонує 119 робіт мисткині. Крім того, популяризації її творчості сприяє трикнижжя відомої мистецтвознавиці та етнологині, заслуженої журналістки України Людмили Лисенко, яке сповнене невідомої загалу інформації, адже авторка пів століття товаришує з родиною мисткині. Проект було представлено публіці у 2024 році. Принагідно нагадаємо, що 1990 року Людмила Лисенко презентувала документальний фільм про художницю. Ці матеріали можуть бути добрим прикладом для інших авторів у їх спробах популяризувати житте-

вий шлях та творчість українки різними сучасними мультимедійними засобами. Художниця мала дар відчувати світ, передбачати й передавати це у фарбах та образах, бачила віщі сни. На це вказує авторка презентованих видань: «Її творчість — це її дання від Бога. Як і її передбачення. А вона передбачила війну, вона передбачила Чорнобиль. Один з її снів — фактично документальний. Про Чорнобиль. “Снитися мені весна. цвіте... бачу вишневий сад догори дубала став, коріння пішло до неба, а гілки пішли в землю. І вогонь... Я не можу прокинутись від цього сну”, — розповіла про розмову з Марією Примаченко Людмила Лисенко. Так вона зрозуміла, що її роботи, які магнетично притягують увагу людей, незалежно від віку, рівня освіти та національної приналежності — з’явилися на світ завдяки “Божому данню”» [11].

Якщо продовжувати мову про популяризацію наївного мистецтва у виставкових проектах з включенням мультимедійних практик, то варто вказати на потужну акцію Мистецького арсеналу за підтримки Українського культурного фонду «Подолання гравітації» про творчість Параски Плитки-Горицвіт. Якщо імена Марії Примаченко, Никифора Дровняка, Катерини Білокур доволі відомі, то ця мисткиня лише в останнє десятиліття почала цікавити мистецьку громаду після оприлюднення її величезного фотоархіву. Виставка стала подорожжю світом духовних образів, казкових текстів Параски, розповіддю про її етнографічні записи і фотографії.

Складні кульбіти долі художниці не позбавили жінку прагнення до активної творчості у різних формах: «У своїй творчості Параска Плитка-Горицвіт вдало поєднувала різні форми та підходи до фіксування реальності й навколишнього світу — від традиційного книговидання до новітніх медіа — фотографії та експериментів із друком та оформленням творів. В її роботах поєднано регіональні традиції та нові актуальні знання про космос, політику, далекі країни» [8]. Такий широкий спектр творчих зацікавлень зумовив й синтетичний підхід до виставкового простору, де, крім численних колажів, інтерактивних рамок для фотографій та полиць для книжок, були використані окуляри віртуальної реальності. В них можна було побачити побутовий світ художниці: посуд, саморобні книжки, картини, альбом зі світлинами, рушники, її робочий стіл

і ліжко. Крім того, віртуально вийшовши за поріг її домівки, глядач міг побачити пейзажі, які щодня споглядала художниця. Таким чином, перебуваючи в Києві, можна було поринути у ландшафт села Криворівня та щоденний побут Параски.

Мистецький арсенал неодноразово був ініціатором цікавих проектів з популяризації народного мистецтва. На його сайті є відеозапис дискусії «Чи наївне “наївне мистецтво”». Там відомі експерти (Петро Гончар — куратор проекту «Чисте мистецтво», музеєзнавець, художник, директор НЦНК «Музей Івана Гончара»; Олександр Найденов — доктор мистецтвознавства, митець, збирач і дослідник творів народної культури, поет; Павло Гудімов — артменеджер, колекціонер мистецтва, музикант; Тетяна Соловей — fashion-редакторка «Vogue Україна», журналістка) дискутують про зміст понять «наїв», «примітив», «народне мистецтво», «примітивізм» тощо. Важливим в контексті нашої розвідки є обговорення у дискусії мистецтвознавчої термінології, яким чином «чисте мистецтво» взаємодіє із сучасними художніми та медіа-практиками, із fashion-індустрією, чи можна вважати «наївне мистецтво» одним зі способів реакції індивіда на травматичний досвід новітньої історії тощо.

Насамкінець варто згадати ініціативу 2020 року «Перший онлайн-фестиваль наївного мистецтва», одним з ініціаторів якого був Павло Гудімов. Ця подія мала поєднати розважальний, просвітницький, виставковий та дослідницький майданчики. Створено було окремий сайт для підтримки цієї акції. Фестиваль об’єднав майже тридцять подій (презентації, екскурсії, лекції, майстер-класи, дитячі квести, дискусії, покази фільмів і музичні вечірки, конференцію за участі українських та іноземних дослідників наївного мистецтва). Особливо цінним є представлення на сайті збірки робіт митців-аматорів від XVI століття і дотепер (живопис, графіка, колажі, вишивка, театр, музика та об’єкти) [13].

Висновок. З’ясовано, що необхідність популяризації українського мистецтва загалом та образотворчого зокрема ставить перед мистецтвознавцями та дизайнерами непрості завдання грамотного залучення можливостей сучасного мультимедійного дизайну. Наївне мистецтво України складає потужну частину мистецького спадку, тому популяризація його сучасними засобами дає

можливість залучати максимально широку аудиторію в Україні та за кордоном.

Шляхи популяризації українських авторів наївного мистецтва засобами мультимедійного дизайну базуються переважно на використанні відео, анімаційних та 3D-технологій (художні, документальні, анімаційні фільми, виставкові 3D-галереї тощо). Останнім часом помічаємо тенденцію поєднання на виставках звукових рядів, відеорядів, засобів створення віртуальної реальності тощо. Водночас для презентацій творчості відомих художників наївного мистецтва України нечасто були задіяні відомі музиканти та театральні діячі, а також практично не включено цей вид

образотворчого мистецтва до створення комп'ютерних ігор, що дало б ширше залучити дитячу та юнацьку аудиторію. Позитивно відзначимо й традиційні засоби популяризації наївного мистецтва: конференції, дискусії, виставки, мистецькі проекти, майстер-класи, до яких частково залучаються засоби мультимедійного дизайну (презентації, відеоролики, інфографіки, колажні ілюстрації тощо). Відрадно, що твори відомих майстрів наїву дедалі частіше потрапляють на сторінки глянцевого видання, на принти відомих дизайнерів тощо. Однак позитивні приклади популяризації наївного малярства, що були представлені у розвідці, мають бути численнішими та масштабнішими.

Література

1. Баранівська Т. Картини Марії Примаченко оживуть: у Києві представлять мультимедійне шоу // Суспільне Київ. Дата оновлення: 10.01.2024. URL: <https://suspilne.media/kyiv/657986-kartini-marii-primachenko-ozivut-u-kyievi-predstavlat-multimedijne-sou/> (дата звернення: 18.08.2024).
2. Дуляба Н. У Львові з'явиться Музей наївного мистецтва // Львівський портал. Дата оновлення: 31.10.2023. URL: <https://portal.lviv.ua/news/2023/10/31/u-lvovi-z-iyavtsia-muzej-naivnoho-mystetstva> (дата звернення: 18.08.2024).
3. Лоза П. Мультфільм про Никифора // Наше слово. Дата оновлення: 16.11.2020. URL: <https://nasze-slowo.pl/news/multfilm-pro-nykyfora/> (дата звернення: 18.08.2024).
4. Марія Примаченко // WikiArt: Енциклопедія візуальних мистецтв. Дата оновлення: 21.04.2024. URL: <https://www.wikiart.org/uk/mariya-primachenko> (дата звернення: 18.08.2024).
5. Мод Льюїс: душа, яка ділилась радістю з людьми // Саморозвиток Інфо. Дата оновлення: 05.03.2021. URL: <https://samorozvytok.info/content/mod-lyuyis-dusha-yaka-dilylas-radisty-u-lyudmy> (дата звернення: 18.08.2024).
6. Мультфільми за малюнками Марії Примаченко // Credo. Дата оновлення: 09.11.2021. URL: <https://credo.pro/2021/11/304141> (дата звернення: 18.08.2024).
7. Павлюк К. Картина известного художника ожила в видео Kenzo // FW-Daily.com. Дата оновлення: 19.10.2018. URL: <https://fw-daily.com/kartina-izvestnogo-hudozhnika-ozhila-v-video-kenzo/> (дата звернення: 18.08.2024).
8. Параска Плитка-Горичвіт. Подолання гравітації: 17.10.2019–19.01.2020 // Мистецький арсенал. Дата оновлення: 30.10.2020. URL: <https://artarsenal.in.ua/vystavka/paraska-plytka-gorytsvit-podolannya-gravitatsiyi/> (дата звернення: 18.08.2024).
9. Пасько О., Черніков М. Розвиток мультимедійного дизайну в Україні та його сучасність за кордоном // V Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (27 квітня 2023 року): збірник тез. Київ: Київський національний університет технологій та дизайну, 2023. С. 359–362.
10. Пилипенко С. Г., Сухих Л. О. Медійний простір виміру сучасної культури // Studia Slobozhanica: Матеріали міжнародної науково-методичної конференції «Слобожанський гуманітарій – 2015», 27 листопада: вісник виставково-музейного центру. Вип. 2. Харків: Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, 2015. С. 108–110.
11. Скотнікова О. «Світотворення від Марії»: у Києві презентували трикнижку про Марію Примаченко // Вечірній Київ. Дата оновлення: 16.01.2024. URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/93719/> (дата звернення: 18.08.2024).
12. У Національному музеї у Львові відкрили особливу виставку — «Заповідаю любов. Марія Примаченко» // Львівська ОВА. Дата оновлення: 13.08.2024. URL: <https://loda.gov.ua/news/112353> (дата звернення: 18.08.2024).
13. Фестиваль наївного мистецтва // Я Галерея: Арт-центр Павла Гудімова. Дата оновлення: 20.09.2020. URL: <https://yagallery.com/news/festival-nayivnogo-mistetstva> (дата звернення: 18.08.2024).

References

1. Baranivska, T. (2024, January 10). Kartyny Marii Prymachenko ozhyvut: u Kyievi predstavliat multymediine shou [Maria Prymachenko's Paintings Will Come to Life: A Multimedia Show Will Be Presented in Kyiv]. *Suspilne Kyiv*. Retrieved from <https://suspilne.media/kyiv/657986-kartini-marii-primachenko-ozivut-u-kyievi-predstavlat-multimedijne-sou/> [in Ukrainian].
2. Duliaba, N. (2023, October 31). U Lvovi z'iyavtsia Muzei naivnoho mystetstva [The Museum of Naive Art Will Open in Lviv]. *Lvivskiy portal*. Retrieved from <https://portal.lviv.ua/news/2023/10/31/u-lvovi-z-iyavtsia-muzej-naivnoho-mystetstva> [in Ukrainian].

3. Loza, P. (2020, November 16). Multfilm pro Nykyfora [Cartoon About Nykyfor]. *Nashe slovo*. Retrieved from <https://nasze-slowo.pl/news/multfilm-pro-nykyfora/> [in Ukrainian].
4. Maria Prymachenko. (2024, April 21). *WikiArt: Visual Art Encyclopedia*. Retrieved from <https://www.wikiart.org/uk/mariya-primachenko> [in Ukrainian].
5. Mod Liuis: dusha, yaka dilylas radistiu z liudmy. (2021, March 5). [Maud Lewis: A Soul That Shared Joy With People]. *Samorozvytok Info*. Retrieved from <https://samorozvytok.info/content/mod-lyuyis-dusha-yaka-dilylas-radistyu-z-lyudmy> [in Ukrainian].
6. Multfilmy za maliunkamy Marii Prymachenko. (2021, November 9). [Cartoons Based on the Paintings by Maria Prymachenko]. *Credo*. Retrieved from <https://credo.pro/2021/11/304141> [in Ukrainian].
7. Pavlyuk, K. (2018, October 19). Kartina izvestnogo hudozhnika ozhila v video Kenzo [The Famous Artist's Painting Came to Life in Kenzo's Video]. *FW-Daily.com*. Retrieved from <https://fw-daily.com/kartina-izvestnogo-hudozhnika-ozhila-v-video-kenzo/> [in Russian].
8. Paraska Plytka-Horytsvit. Podolannia hravitatsii: 17.10.2019–19.01.2020. (2020, October 30). [Paraska Plytka-Horytsvit. Overcoming Gravity: 17.10.2019–19.01.2020]. *Mystetskyi arsenal*. Retrieved from <https://artarsenal.in.ua/vystavka/paraska-plytka-gorytsvit-podolannya-gravitatsiyi/> [in Ukrainian].
9. Pasko, O. & Chernikov, M. (2023). Rozvytok multymediinoho dyzainu v Ukraini ta yoho suchasnist za kordonom [Development of Multimedia Design in Ukraine and Its Presence Abroad]. In *V International scientific and practical conference "Current Problems Of Modern Design," April 27, 2023* (pp. 359–362). Kyiv, Kyiv National University of Technology and Design [in Ukrainian].
10. Pylypenko, S. & Sukhikh, L. (2015). Mediinyi prostor vymiru suchasnoi kultury [The Media Space of the Dimension of Modern Culture]. In *Studia Slobozhanica. Materialy mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii "Slobozhanskyi humanitarii — 2015", 27 lystopada* (pp. 108–110). Kharkiv: Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture [in Ukrainian].
11. Skotnikova, O. (2024, January 16). "Svitovorenna vid Marii": u Kyievi prezentuvaly tryknyzhzhia pro Mariiu Prymachenko ["The Creation of the World by Maria": A Triptych About Maria Prymachenko Was Presented in Kyiv]. *Vechirnyy Kyiv*. Retrieved from <https://vechirnyy.kyiv.ua/news/93719/> [in Ukrainian].
12. U Natsionalnomu muzei u Lvovi vidkryly osoblyvu vystavku — "Zapovidaiu liubov. Maria Prymachenko." (2024, August 13). [The National Museum in Lviv Opened a Special Exhibition — "I Bequeath Love. Maria Prymachenko"]. *Lviv RMA*. Retrieved from <https://loda.gov.ua/news/112353> [in Ukrainian].
13. Festyval naivnogo mystetstva. (2020, September 20). [Festival of Naive Art]. *Ya Gallery: Pavlo Gudimov Art Center*. Retrieved from <https://yagallery.com/news/festival-naivnogo-mistectva> [in Ukrainian].

Ihor Shalinskyi

POPULARIZATION OF UKRAINIAN NAIVE ART BY MEANS OF MULTIMEDIA DESIGN

Abstract. Naive art is one of the important parts of Ukrainian fine art and has captured the attention of scholars and collectors in recent decades. The issue of popularizing works of naive art for the wider society in Ukraine and abroad is poorly studied. The author focuses on examples of reinterpretation and popularization of famous masters of Ukrainian naive painting by various means of multimedia design. This article aims to analyze examples of combining traditional ways of popularizing fine art (exhibitions, conferences, festivals, films) with the latest technologies and means of multimedia design. It was determined that the ways of popularizing the authors of naive art by means of multimedia design are mainly based on the use of video and animation and 3D technologies (artistic, documentary, animated films, 3D exhibition galleries, etc.); there is often also a combination of audio sequences, video sequences, virtual reality creation tools, etc. at exhibitions. Positive are traditional means of popularizing naive art: conferences, discussions, exhibitions, art projects, master classes, which partially include multimedia design tools (presentations, videos, infographics, etc.).

The author highlights that the works of naive painting are practically not used to create computer games, and such an initiative would lead to wider involvement of children and youth audiences.

Keywords: naive painting, multimedia, multimedia design, fine art, the work of Maria Prymachenko.

Стаття надійшла до редакції 19.08.2024